

Het Groene blad

verschijnt eens per kwartaal

negenentwintigste jaargang
mei 2017

2

afdeling Eerbeek en omstreken

Colofon

Secretariaat	't Haagje 12, 6961 GN Eerbeek
Bankrekening	NLI 7RABO 0309230705 t.n.v. penningmeester IVN-Eerbeek e.o. te Eerbeek
	contributie leden: minimaal € 18,00 per jaar (opzegging schriftelijk bij secretariaat voor 1 november)

Redactie Het Groene Blad	Gerard Bosch	tel. 0313 652133
	Jan Groenhof	tel. 0575 561121
	Herman Heskamp	tel. 0313 844895

Kopij voor Het Groene Blad kan worden gestuurd naar:
Redactie Het Groene Blad
Weverweg 7
6961 KM Eerbeek
of e-mail:
redactie.hgb@gmail.com

Sluitingstijd kopij voor volgend nummer:

1 juli 2017

Het Groene Blad is eveneens te lezen op de website van IVN-Eerbeek en omstreken: www.ivn-eerbeek.nl

Bijdragen aan Het Groene Blad van iedereen zijn welkom, mits ze zijn voorzien van naam en adres van de auteur. Publicatie vindt plaats als de inhoud in overeenstemming is met de doelstellingen van het IVN. De verantwoordelijkheid van de redactie beperkt zich tot het doen plaatsen van de aangeboden kopij. Alles uit dit blad mag worden overgenomen, mits met bronvermelding

Afdelingsbestuur

voorzitter	Jos Rouland	tel. 0313 652956
secretaris	Herman Heskamp	tel. 0313 844895
penningmeester	Gerrie den Besten	tel. 0313 654856
leden	Lambert Kouwenberg	tel. 0575 540978
	<vacant>	

Werkgroepen

Werkgroepen	Coördinator	Telefoon
Excursies	Sandra Omlo	0313 416747
Foto	Joop Gerretse	06 53674719
Jeugd	<vacant>	
Natuurtuin	Gerard Nijhof	06 23290624
Publiciteit	Gerard Bosch	0313 652133
Scholing	Herma Scherpenzeel	0313 619301
Venel	Jos Rouland	0313 652956

Voorkant

Een deel van de Mestweg in de Empese en Tondense heide zoals deze was voordat dit gebied werd ontdaan van het grootste deel van zijn begroeiing.

foto Gerard Bosch

Het IVN wil de belangstelling voor natuur en milieu stimuleren en bevorderen. Met dat doel organiseren wij door het jaar heen diverse activiteiten. Voorbeelden daarvan zijn natuur excursies, lezingen en cursussen.

Het uitgeven van een afdelingsblad past in deze doelstelling. Bij onze afdeling heet dit blad *Het Groene Blad*. Het verschijnt ten minste vier keer per jaar en is bestemd voor onze leden en donateurs, die het gratis ontvangen.

Het Groene Blad bevat allereerst informatieve artikelen waarvan de inhoud gerelateerd is aan de activiteiten van het IVN. Daarnaast willen wij met persoonlijke ontboezemingen de beleving van de natuur dichterbij de lezer brengen.

Bijdragen aan ons blad zowel van leden als van donateurs zijn van harte welkom.

Lid worden?

Meld u aan via

www.ivn.nl/afdeling/eerbeek-eo/lid-worden

of ga naar www.ivn-eerbeek.nl en klik op tab:

'Word
lid'

Het Groene blad

verschijnt eens per kwartaal

*negenentwintigste jaargang nr 2
mei 2016*

Inhoud

Redactioneel	4
Van het bestuur	5
Werkgroep Scholing	6
Het ging toch door	7
Vogels in de natuurtuin (5)	9
Leden en donateurs	10
Lentekriebels	11
Regeren is vooruitzien (1)	12
Voor u gelezen	15
Agenda	16

foto Gerard Bosch

Strekspin

Begin april ontvingen wij een schrijven van de Koninklijke Bibliotheek (KB) in Den Haag waarin zij meldden dat zij onze uitgave, Het Groene Blad, hebben geregistreerd en van een ISSN (International Standard Serial Number) hebben voorzien. Zoiets als ISBN voor boeken. Deze registratie is een uitvloeisel van een verzoek dat wij ongeveer twee jaar geleden van de KB kregen om toezending van een exemplaar van Het Groene Blad.

Door deze registratie zal de door ons "gedeponeerde publicatie" blijvend deel uitmaken van het collectieve erfgoed van Nederland", zoals de KB dat formuleert. Op verzoek van de KB vermelden wij het ISSN voortaan in de colofon van deze en volgende uitgaven van ons afdelingsblad. Of wij in de toekomst van deze registratie nog iets zullen merken moeten we afwachten.

In de colofon is Herman opgenomen als lid van de redactie. In die hoedanigheid zorgt hij voor de vermelding van onze activiteiten op onze website

Namens het afdelingsbestuur doet Gerard Bosch in dit nummer verslag van enkele zaken die aan de orde zijn geweest tijdens de laatste Algemene Ledenvergadering. Deze bijdrage is tevens de laatste van zijn hand als bestuurslid want in de vergadering is hij afgetreden. Hopelijk zullen andere bestuursleden in de toekomst regelmatig melding maken van wat er zoal speelt in het bestuur en voor de leden van belang kan zijn.

Verder in dit nummer het eerste deel van een bespiegeling door Henk de Bruin over de mogelijke gevolgen voor het klimaat en de Nederlandse natuur door een nieuw kabinet. De eerste indruk is dat het gaat over politiek, maar het zal duidelijk zijn dat de politiek van grote invloed is op de toekomst van ons milieu, ons klimaat en onze natuur. Met welke coalitie zijn deze zaken het best af? Het vervolg van dit verhaal kunt u lezen in het volgende nummer van ons afdelingsblad.

Uit Algemene Ledenvergadering

door Gerard Bosch

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 6 maart jl. hebben we over uiteenlopende onderwerpen gesproken. Er zijn een aantal beslissingen genomen die de moeite waard zijn om die te melden. Vooruitlopend op het officiële verslag van deze jaarvergadering hier alvast enkele “hoogtepunten”.

Bestuur

Eric Klein Lebbink en Gerard Bosch traden af, want hun maximale zittingsperiode van twee keer drie jaar zat er op. Myrian d’Anjou, die vorig jaar als bestuurslid aantrad, heeft afgelopen najaar te kennen gegeven zich bij nader inzien toch terug te willen trekken. Was het bestuur vorig jaar meer dan compleet, nu werd het in een keer gehalveerd. Er moesten nu in elk geval twee opvolgers worden gevonden. Voor een functie is dat gelukt: Lambert Kouwenberg is benaderd en hij heeft na enig beraad toegezegd zich wel kandidaat te willen stellen. Bij acclamatie werd zijn kandidatuur bevestigd.

Eén bestuursfunctie bleef echter leeg en voor de invulling daarvan zullen wij, leden en bestuur, verder moeten zoeken. Heb je iemand op het oog, meld dat dan aan een van de bestuursleden, dan kunnen die de potentiële kandidaat benaderen. Ook als je jezelf beschikbaar wilt stellen kun je dat gewoon melden.

Het Groene Blad

Bij het behandelen van de financiële stukken werd opgemerkt dat wij interen op onze financiële middelen. Als we zo doorgaan als tot nu, dan kunnen we dat nog wel een aantal jaren volhouden, maar er komt dan wel het moment waarop wij ons in de schulden steken, en dat moet worden voorkomen. Een belangrijke jaarlijkse kostenpost is ons afdelingsblad. Zou het mogelijk zijn om daarop te bezuinigen? Een voorstel om het blad niet langer als papieren tijdschrift te publiceren maar een digitale versie aan de geadresseerden toe te sturen zou bijvoorbeeld al het grootste deel van de kosten voorkomen. Het Groene Blad ziet er dan hetzelfde uit, maar moet dan op het beeldscherm van een computer worden gelezen. Een klein deel van de aanwezigen vindt dat wel een acceptabele oplossing. De meesten echter zijn hier op tegen. Bovendien heeft niet iedereen die Het Groene Blad ontvangt een e-

mailadres. Daarbij komt dat wij deze e-mailadressen alleen van onze leden hebben en bv. niet van onze donateurs.

Een andere mogelijkheid om de kosten te reduceren zou zijn om sponsoring voor het blad te zoeken. Of, wat te denken van het opnemen van advertenties in het blad? De mogelijkheid van dat laatste voorstel heeft het bestuur een aantal jaren geleden al geaccepteerd, mits de doelstelling van de adverteerder niet in strijd is met die van het IVN. Er zou echter geen actieve acquisitie worden bedreven. De vraag is echter, wie zou willen adverteren in een kwartaalblad met een oplage van 150 stuks.

Bert van der Saag nam op zich te onderzoeken of er elders alternatieven beschikbaar zijn die een papieren versie van ons afdelingsblad mogelijk blijven maken.

Overigens is er nog niemand gevonden die het samenstellen en het opmaken van Het Groene Blad van Gerard Bosch wil overnemen. Als daar geen oplossing voor wordt gevonden zou het kostenprobleem van ons afdelingsblad aan het einde van het jaar weleens vanzelf zijn opgelost.

Gelijktrekken contributie

Zoals een aantal keren in Het Groene Blad is gemeld, kent het IVN sinds een aantal jaren twee soorten leden. Tot een jaar of 5 geleden meldden nieuwe leden zich aan bij een afdeling. Die afdeling bepaalde zelf de contributie waarvan een landelijk vastgesteld bedrag per jaar afgedragen werd aan het landelijk bureau. Nadien heeft het IVN de mogelijkheid geschapen dat nieuwe leden zich ook landelijk kunnen laten registreren. Een van de redenen was dat het beeld van het IVN naar buiten vergelijkbaar zou moeten zijn met dat van andere natuurorganisaties. Een lid dat zich via het landelijk bureau aanmeldde kon nog wel aangeven of die zich wilde aansluiten bij een plaatselijke IVN-afdeling; verplicht was dat echter niet. Ook onze afdeling beschikt momenteel over een tiental leden die zich via de landelijke organisatie hebben aangemeld.

De landelijke contributie is vastgesteld op minimaal € 24,00 per jaar. Het landelijk bureau zorgt voor de

inning daarvan. Heeft men daarbij te kennen geven zich te willen aansluiten bij een plaatselijke afdeling dan kreeg die afdeling per landelijk aangemeld lid de helft van de contributie overgemaakt; dus € 12,00.

De mogelijkheid om ook lokaal leden te werven en te registreren bleef bestaan. De contributie voor leden die zich plaatselijk hebben aangemeld bedraagt bij ons momenteel € 18,00 per jaar; onze penningmeester draagt zorg voor de inning. Van de contributie die lokale leden betalen moet een afdeling € 10,00 per jaar afdragen aan het landelijk bureau.

Evenals andere IVN-afdelingen hebben wij enkele jaren geleden besloten om de contributiebedragen van landelijke en lokale leden gelijk te trekken. In de praktijk komt dat er op neer dat wij in een aantal stappen de lokale contributie wilden vaststellen op € 24,00 per jaar. In de ALV van 6 maart is voorgesteld om de laatste stap, een verhoging van de contributie van minimaal € 18,00 naar minimaal € 24 per jaar te laten ingaan per 1 januari 2018. Dit voorstel werd aanvaard, alhoewel een der aanwezige leden de verhoging van € 6.00 ineens wat aan de hoge kant vond.

Jubilarissen

Inmiddels is de leeftijd van onze afdeling hoog genoeg, om op gezette tijden leden te hebben die 25 jaar bij het IVN zijn. Vooral als het zo lang geleden is dat er een natuurgidsencursus werd gegeven zijn er meestal meerdere jubilarissen tegelijk. Deze keer waren Wim Blom, Cornelis Brink, Frans de Graaf en Jolanka Leeftang aan de beurt. Alle vier waren deelnemers aan de cursus die gegeven werd in 1991-1992.

Van het zittende bestuur was ik de enige die hen vanaf het begin had meegemaakt en daarom mocht ik een kort woordje tot de jubilarissen richten en hen een speldje overhandigen. Van onze penningmeester ontvingen zij een bos bloemen

Natuurdag zondag 11 juni

Evenals vorig jaar nemen wij ook dit jaar deel aan de natuurdag die Natuurmonumenten organiseert op het Leusveld. Het bestuur heeft een uitnodiging daartoe aanvaard. Drie personen hebben te kennen gegeven die dag, zondag 11 juni, mee te willen helpen aan ons aandeel op die natuurdag. Wat wij daar doen en wat wij met onze aanwezigheid willen bereiken moet in een planmatige voorbereiding nog worden uitgewerkt, maar meer hulp is zeker nodig. Het evenement duurt van 10:00 uur tot 16:00 uur.

Werkgroep Scholing. Programma komende tijd

Dinsdag 6 juni, aanvang 19.00 uur, excursie Empese –en Tondense heide o.l.v. Joop Gerretse. Vertrek van de parkeerplaats aan de Hallsedijk, tussen Hall en Klarenbeek.

Woensdag 14 juni, aanvang 19.00 uur, excursie beheerplan buitengebied Rheden. O.l.v. Nienke Moll. Verzamelen op de grote en tevens eerste parkeerplaats aan de Kluizenaarsweg in Rozendaal.

Bijzondere insecten dankzij hondendrollen. Dankzij de vele hondendrollen op het hondenlosloopgebied bloeien op het Rozendaalse veld bloemen die bijzondere insecten trekken. En op deze hei zijn meer onverwachte natuurcombinaties: bovenop de (zanderige) stuwwal groeit dophei.

Het zijn twee natuurfenomenen waar de gemeente Rheden als beheerder van de Rozendaalse heide mee te maken heeft. Voor dit heidegebied stelt de gemeente een nieuw beheerplan op. Tijdens een excursie vertelt Nienke Moll van de gemeente Rheden welke accenten in dat beheer worden gelegd.

Dinsdag 26 september, 19.30 in de Klaproos:
presentatie van Jeroen de Koe over Rivierklimaatpark IJsselpoort.

Nadere gegevens volgen

Het ging toch door!

Verslag van de doorstapwandeling van zondag 9 januari 2017

door Lambert Kouwenberg

Vanwege de weersvoorspelling en meer specifiek de weerswaarschuwing: code oranje, hadden de gidsen van dienst op de Nieuwjaarsbijeenkomst van vrijdagavond 6 januari besloten het voorlopen van de excursie van zondag, die normaliter op zaterdagochtend gepland staat, niet te laten doorgaan. De wegen zouden wel eens heel erg glad kunnen worden. Het voorlopen te verschuiven naar zondagochtend 9.00 uur was een terechte beslissing.

Op zondagmorgen was het op sommige stukken op de heide nog steeds verraderlijk glad en we hadden nog altijd twijfels over het al dan niet laten doorgaan van de wandeling. We wilden ten koste van alles natuurlijk ongelukken vermijden. Omdat het flink begon te dooien (en omdat we Bert v.d. S. met zijn hardlopmaten ogenschijnlijk zonder problemen over de hei zagen stuiven) hebben we de boel toch maar niet afgeblazen. Daarom stonden er om kwart voor één vier gidsen bij het welbekende Dieperinksbruggetje aan de Boshoffweg te wachten op de bezoekers die de tocht zouden aandurven. Met Herman Heskamp, Gerard Nijhof, de op het laatste moment ingevlogen Bert van der Saag (wegens ziekte van Mart Helle) en ondergetekende was er een grote deskundigheid aanwezig om de uiteindelijk 18 toegestroomde bezoekers van alle mogelijke informatie te voorzien. Lambert heet iedereen welkom en vertelt wat over de route en het te bezoeken gebied en geeft toch nog maar eens de waarschuwing dat het hier en daar glad kan zijn.

De wandeling voert langs de Eerbeekse beek richting Zilvense Heide. De hier ook wel Coldenhovense beek genoemde sprengenbeek kent bij de voormalige forellenkwekerij een brug over de beek, het Hans Wensinkbruggetje, maar deze brug lijkt ons toch nog te gevaarlijk zodat we besluiten naar de sprengenkoppen door te lopen en daar de weg te vervolgen. De natuur is in winterslaap maar toch zijn er diverse groene elementen zoals de rode bosbes, de mossen en alle drie Nederlandse heidesoorten; de struikheide, dopheide en kraaiheide, die hier aanwezig zijn. We bereiken de Zilvense Heide, die voor velen het mooi-

ste stukje van de Loenermark is. Hier vind je her en der groepjes eikenbomen. Zo'n groepje is in werkelijkheid echter in de grond slechts één boom die al vele eeuwen oud kan zijn. Als we verder lopen over een pad met vrij veel zogenaamde fluviale (met rivieren meegekomen) grind langs mooie witte berken, merken we niet alleen dat we naar beneden lopen maar ook dat de temperatuur enkele graden daalt. Het heet hier niet voor niets De Kouwerik. De temperatuur kan op het laagste punt wel dalen tot -20 °C. En als je dan bedenkt dat het hier in de zomer juist wel 40 °C graden in de plus kan worden is dat toch een verschil van 60 °C! Overigens verwijst ook de naam van park Coldenhove naar de lage temperaturen.

Behalve dat het hier de koudste plek is ligt hier in dit Veluwe smeltwaterdal ook een van de meest stabiele plekken van Nederland. Het is een vrij vlak dal met een zandbodem waar in de ondergrond geen breuklijnen lopen. Dé locatie voor een ijkbasis van het Nederlandse Rijksdriehoekmeetnet. Met de bouw daarvan is men eind 1956 begonnen en in oktober 1957 zijn de uiteindelijke metingen uitgevoerd. De 7 betonnen in groen/bruine camouflagekleuren geschilderde "pijlers" of sokkels die je hier in lijn ziet staan hebben dus geen militaire oorsprong, zoals sommigen denken, maar is het bovengrondse deel van de IJkbasis die hier naar Fins model is gebouwd en waarvan er in Europa slechts drie zijn (ook nog een in Duitsland). Op de sokkels konden meetinstrumenten geplaatst worden voor ijking en konden landshapsmetingen worden gedaan tot op een paar micron nauwkeurig en dat is nog minder dan de dikte van een blaadje papier! De instrumenten werden op de 0-basis boven een meetpunt gezet dat op een paar meter diepte in de grond ligt. Ook onder de middelste en de laatste sokkel is een kelder aanwezig met daarin het werkelijke stabiele meetpunt. De sokkel van de 0-basis heeft de vorm van een A. Daarnaast, in de richting van het op 576,09226 meter gelegen eindpunt (laatste sokkel), staat een sokkel op 1 mtr. Vervolgens op 6, 24, 96, 288 en ten slotte 576 mtr. In de andere richting staat ook nog een pijler

Herman Heskamp wijst de deelnemers aan de excursie waar zich de ijkbasis zich bevindt.

foto Lambert Kouwenberg

maar waar die voor dient is niet duidelijk. “Wellicht hadden de technici daarop hun lunch” oppert iemand. Naast de baan voor de ijking van allerlei meetinstrumenten en de basis in het driehoeksmetnet is in 1960 ook een invardraad basis aangelegd met daarin op elke 24 meter een betonnen paal. De in ons land voor metingen gebruikte invardraden hebben een lengte van 24 meter. Sinds het jaar 2000 wordt de ijkbasis niet meer gebruikt. Door de komst van GPS is voor het maken van kaarten e.d. een dergelijke basis niet meer nodig.

Iets wat niet gebruikt of onderhouden wordt raakt snel in verval en dat is bij deze ijkbasis niet anders. De kappen over de pijlers zijn nu verroest en beschadigd, het hout verrot en ook is er sprake van enige betonrot. In september 2007 is de ijkbasis door de Gemeente Apeldoorn als gemeentelijk monument aangemerkt en men is nu ook bezig met de toekenning van de status van Rijksmonument van cultuurhistorische waarde. Als die toekenning er is zal de Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen samen met de provincie Gelderland de ijkbasis gaan restaureren en zal het Kadastermuseum in Arnhem excursies gaan organiseren bij de ijkbasis.

Na de uitvoerige en heldere uitleg door de gidsen over deze taaie en soms bijna onbegrijpelijke technische zaken vervolgen we onze weg over de hei en gaan de bult op zodat we boven aangekomen een

prachtig uitzicht hebben over de Zilvense Heide en de ijkbasis die nu geen geheimen meer kent (?). We maken nog een mooie tocht op de grens tussen hei en bos en door een bosrijke omgeving met aan beide zijden heuvels die hier de naam “hul” hebben en stuifduinen zijn. De laatste heuvel of hul voordat we het bungalowpark Coldenhove bereiken heet “Grootmoeshul”. Een nadere uitleg lijkt niet nodig maar wordt wel gegeven. De heuvels zijn gezien de talloze sporen geliefd bij de bezoekende kinderen van de camping.

Opmerkelijk is ook het bouwsel dat door Herman zijn “vakantiehuisje” wordt genoemd maar in werkelijkheid het huisje is waar Bollo, de mascotte van het recreatiepark, zitting houdt. Zelfs de schoorsteenpijp van dit huisje is van hout. De bewoner is niet aanwezig en we kunnen dus niet aankloppen voor een kop koffie. Maar gelukkig naderen we het einde van de tocht en kunnen we daarna de thuisreis aanvaarden en ons daar laven.

De deelnemers aan deze wandeling gaven allen te kennen de excursie gewaardeerd te hebben en de gidsen werden voor hun uitleg bedankt. Sommige mensen waren nog niet of niet vaak op de Zilvense Heide geweest en hadden zeker nog geen weet van de ijkbasis. Ook de meer regelmatige bezoekers van de IVN wandelingen bleken eveneens genoten te hebben en gaven daarvan blijk door hun vrijwillige donatie in de collectebus.

Vogels in de natuurtuin (5) -

Zwartkop en tuinfluit

door Maria Bruggink

De zwartkop is een zomervogel. Steeds vaker overwintert echter een aantal van hen in ons land. Je zou zeggen dat dit door de zachtere winters komt, maar ik heb daar iets anders over gelezen. Hij blijft vooral over in Engeland en Nederland omdat hier veel in tuinen wordt bijgevoerd. De genen van beide overwinterende populaties mengen zich daardoor niet meer, waardoor de zwartkop uit Engeland er net iets anders uit ziet dan die uit Nederland, is het verhaal. Ik moet zeggen dat ik zelf nog nooit een zwartkop op de voedertafel heb gezien. In mijn beleving hoorde je hem vroeger veel minder. Dat blijkt ook te kloppen. Door een natuurlijker (bos)beheer komt de vogel tegenwoordig veel meer voor. Elk jaar ben ik benieuwd wanneer ik de zwartkop weer

een kruidlaag heeft. Vooral van de struiklaag profiteert de zwartkop. Daar zingt hij dat het een lieve lust is. Sommige mensen noemen hem dan ook bastaardnachtegal. Als je geduldig wacht, zie je het mannetje regelmatig even boven in de struik zitten. Hij heeft een zwart petje, waaraan hij zijn naam te danken heeft. Het vrouwtje heeft een roodbruin petje.

De zang heeft iets weg van een merel maar is sneller en hoger. Zij begint wat aarzelend om dan in een heldere zang over te gaan. Tot ver in de zomer kun je dit geluid overal horen. Het nest kun je vaak vinden laag in dichte braamstruiken maar ook in rododendrons. Het is fragiel en bestaat uit gevlochten grashalmen.

Een zingend zwartkopmannetje

foto: Internet

hoor. Meestal is dat midden april. Dat betekent voor mij dat de winter echt voorbij is. Altijd verbaas ik mij er weer over dat een bepaalde soort op ongeveer hetzelfde tijdstip het land in komt. Hoor je een zwartkop, dan hoor je hem al snel overal. Ook met de tiftjaf is dat het geval.

De zwartkop komt voor in verwilderde tuinen, parken en structuurrijke bossen. Met het laatste wordt bedoeld dat het bos naast een boomlaag ook een struiklaag en

Beide ouders bebroeden de eieren. Tweemaal per jaar worden er ongeveer 4 eieren gelegd. De zwartkop is erg gevoelig voor verstoring. Een foto van het nest maken kan dan ook betekenen dat de vogel het nest verlaat. De jongen verlaten het nest voordat ze kunnen vliegen en verbergen zich allemaal apart in de begroeiing. Dit heeft als voordeel dat een rover meestal maar één jong te pakken heeft, omdat de anderen zich elders verbergen in het struikgewas.

De tuinfluit heeft veel weg van de zwartkop. Het uiterlijk is wat egaal bruin. Het petje ontbreekt. De tuinfluit hoor ik veel minder. Daarbij is hij veel moeilijker te zien. Hij houdt zich vrijwel altijd goed verborgen in het struikgewas. Vooral aan de zang kun je horen dat het een tuinfluit is. Hij bab-

belt er wat op los. De zang is veel minder melodius. Maar hij houdt wel langer aan.

De tuinfluit komt later in het voorjaar aan. Hij komt dan ook van verder weg uit tropisch Afrika, terwijl de zwartkop een korte afstandstrekker is en vaak in Spanje overblijft. In tegenstelling tot de zwartkop overwintert de tuinfluit nooit maar trekt hij vrij vroeg in het najaar naar het zuiden. Het leefgebied van de zwartkop is groter dan dat van de tuinfluit. De zwartkop neemt

Evenals de zwartkop behoort ook de tuinfluiter tot de zangertjes.

foto Internet

ook genoeg met beboste terreinen met hoge bomen en weinig onderbegroeiing. De tuinfluiter echter heeft een goede onderbegroeiing nodig. Aan de snavels van zowel de zwartkop als de tuinfluiter kun je zien dat zij

insecten eten. Met de smalle puntige snavel pikken zij allerlei mugjes, larven et cetera op. Voor de najaarstrek schakelen ze over op vruchten. De suiker hiervan is makkelijker om te zetten in vet en deze vetreserve hebben zij nodig bij de trek naar het zuiden.

In de natuurtuin broeden elk jaar zowel de zwartkop als de tuinfluiter. Logisch, want de natuurtuin lijkt op een verwilderde tuin met een dichte onderbegroeiing van hoofdzakelijk bramen en daarnaast nog ander struweel waaronder gefoerageerd kan worden. Daar houden beide vogels van. Ik vermoed dat er zelfs meerdere zwartkoppen in de natuurtuin broeden, omdat ik ze tegelijkertijd op meerdere plekken hoor zingen. De tuinfluiter hoor ik vooral in de struiken aan de rand van de akker.

Uitnodiging

Ondanks een toegezonden herinnering heeft nog niet iedereen zijn of haar jaarlijkse, financiële bijdrage over 2017 voldaan. Namens het bestuur nodigt de penningmeester hen uit dit alsnog te doen op onze bankrekening:

NL17 RABO 0309230705 t.n.v. IVN-Eerbeek

Leden en donateurs

Nieuwe leden:

**T. Hoetink
Jos Bronsvort
Anita Kramer**

**Empe
Brummen
Eerbeek**

Bedankt als lid:

Lucia Verduyn

Eerbeek

Lentekriebels

door Gerard Bosch

Een tijdje geleden vroeg mij iemand of ik een voorkeur had voor een bepaald jaargetijde. Op dat ogenblik had ik daar niet zo'n uitgesproken mening over en ook nu nog vind ik dat elk jaargetijde zo zijn aangename en onaangename kanten kan hebben. De verschillen gedurende het hele jaar door maken het op onze breedtegraad juist zo aantrekkelijk. Ik moet er niet aan denken om ergens te wonen waar het het hele jaar door warm is of waar het een deel van het jaar ijskoud is en een dag slechts enkele uren of nog korter is. Nee, ik vind het klimaat hier wel fijn en je hoort mij niet gauw klagen over het weer. Nu schiet mij te binnen dat ik ooit gezegd heb dat ik in de laatste week van april en de eerste week in mei de natuur op zijn mooist vind, en dat vind ik eigenlijk nog steeds.

Ook al heb ik dan geen duidelijke voorkeur voor een bepaald jaargetijde toch merk ik elk voorjaar weer dat ik uitkijk naar de eerste lenteverschijnselen. De eerste krokussen laten mijn verwachtingen stijgen. Het lentegevoel begint verder te kriebelen als de eerste vlinders zich vertonen. Dit jaar was dat op dezelfde dag een citroenvlinder en een kleine vos, twee dagen later ge-

Bont zandoogje op grote muur

foto: Gerard Bosch

als laatste en ook wat vroeg naar mijn idee, zag ik op de warme zondag 9 april warempel twee oranjetipjes. Al met al heb ik tot 10 april in mijn tuin al 10 verschillende soorten zien vliegen. Ik krijg de indruk dat het er tot nu toe goed uitziet voor de vlinders

Dat ik al deze vlindersoorten tegenkom in mijn tuin heeft er mee te maken dat ik er dagelijks rondloop om te kijken hoe de natuur zich hier in het algemeen ontwikkelt. Met perioden van droogte en toch nog heel wat koude dagen gaat het met de bomen, struiken en kruidachtige planten minder snel dan met insecten of vogels; die dieren zijn er of ze zijn er niet. Bij planten gaat dat wat minder snel. Soms, tergend langzaam, beginnen bruine knoppen een beetje groen te vertonen en dan weer lijken zij in hun verdere ontwikkeling halt te houden. Het wachten is nu op wat regen en warmte om ze een beetje tot haast aan te zetten.

De eerste zomergasten van onze vogels beginnen nu ook terug te keren. De tjiftjaf was er al in de eerste helft van maart en eind maart hoorde ik voor het eerst de zwartkop. Ook weet ik dat de eerste zwarte roodstaart terug is ook al heeft hij zich nog niet laten horen. Zoals veel repatrianten beginnen zij niet meteen na aankomst volop te zingen, maar gaan zij eerst op zoek naar voedsel en verkennen zijn hun omgeving. De zwarte roodstaart is daarop geen uitzondering en bij deze activiteit kon ik hem betrappen.

Mannetje van oranjetip op look zonder look

foto: Gerard Bosch

volgd door een gehakkelde aurelia. Zo kreeg ik tot nu toe achtereenvolgens nagenoeg alle algemene voorjaarsvlinders te zien in mijn tuin. De popoverwinteraars lieten zich als laatste zien, zoals klein koolwitje, boomblauwtje, bont zandoogje en landkaartje. Op de valreep,

Regeren is vooruitzien

(deel 1)

door Henk de Bruin

Met het uitbrengen van hun stem kunnen kiezers uiteenlopende functies vervullen. Zo zorgen verkiezingen voor het in- of opvullen van de volksvertegenwoordiging en voor mandatering van verkozen vertegenwoordigers. Kiezers proberen ook beleid te beïnvloeden en hopen - zij het indirect - een nieuwe regering te kiezen. Een andere toegeschreven functie is die van legitimatie van het verkozen orgaan en van de representatieve democratie.

Welke functies zijn tijdens de Tweede Kamerverkiezingen primair vervuld? In ieder geval de legitimatiefunctie. Het oog is immers vooral gericht op de toekomst. Een lage of dalende opkomst wordt veelal opgevat als een waarschuwing, als een teken van gebrek aan vertrouwen in en steun voor de democratie. Verkiezingen vormen nu eenmaal het hart van de democratie. Tot niet geringe verbazing van velen bleek de opkomst met ongeveer 80% hoog en beduidend hoger dan bij eerdere Kamerverkiezingen.

Hoe het met de andere functies zit is lastiger te duiden. Opmerkelijk is wel dat een functieverschuiving die zich de afgelopen vijftien jaar voordeed, een (voorlopig) halt lijkt te zijn toegeroepen. Die verschuiving was er een in de richting van het mikken op coalitievorming. Bij voorgaande verkiezingen leken steeds meer kiezers zich niet zo zeer druk te maken om de samenstelling van de volksvertegenwoordiging, maar om de samenstelling van de regering. Niet afspiegeling, maar de machtsvraag stond centraal.

Die vraag betrokken strategische kiezers nadrukkelijk in hun overwegingen, om af te wijken van hun eigenlijke voorkeur om daarmee een bepaalde coalitie mogelijk of juist onmogelijk te maken. Wie naar de uitslag van 15 maart jl. kijkt, ziet aan de oppervlakte minder sporen van strategisch gedrag dan bijvoorbeeld in 2012 het geval was. De wens om een links georiënteerde regering stuurde toen kiezers richting PvdA en profiteerde de VVD van kiezers die een naar rechts draaiende coalitie prefereerden.

Deze keer was voor menigeen, met name aan de linkerkant van het politieke spectrum, niet helder welke partij moest worden gesteund. Tweede Kamerverkiezingen gaan over de nationale volksvertegenwoordiging. De door strategische overwegingen weggedrukte functie van afspiegeling en representatie lijkt bij deze verkiezingen te zijn hersteld. Dat levert wellicht problemen op bij de coalitievorming en zorgt voor verdere versplintering in de Tweede Kamer. Maar de oerfunctie van het Nederlandse bestel zoals we dat nu hebben, is keurig vervuld. Er is een volksvertegenwoordiging gekozen die recht lijkt te doen aan de vele soorten en maten Nederlanders die "ons" land nu eenmaal kent. Precies honderd jaar geleden voerde de liberale premier Cort van der Linden het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging in. Van hem is de uitspraak: "Ik heb de stemmen niet alleen geteld, maar ook gewogen". Het eerste is na de Tweede Kamerverkiezingen van 2017 gemakkelijker dan het laatste. Hoe moet de uitslag van 15 maart worden gewogen?

De allesoverheersende conclusie is dat regeren niet loont. Ook van een premierbonus is absoluut geen sprake. Een niet geringe troost voor premier Rutte is dat zijn partij, ondanks een verlies van acht zetels, veruit de grootste is gebleven in een sterk genivelleerd landschap. De uitslag doet denken aan die van 1994, toen de kiezers de oude verhoudingen voor het eerst drastisch omwoelden en de regerende volkspartijen CDA en PvdA zwaar verlies toebrachten.

Ook deze keer is er geen troost voor de PvdA. Een verlies van 29 zetels is een ongekend harde dreun. De kiezer heeft altijd gelijk, maar deze uitslag is bitter voor een partij die in de afgelopen crisisjaren de kastanjes uit het vuur heeft gehaald. Deze mokerslag werpt de partij terug op de vraag van haar bestaansrecht. De VVD verliest weliswaar, maar heeft opnieuw de sleutel van de macht in handen bij het vormen van een nieuwe coalitie.

Hoe nu verder?

De verkiezingen zijn geweest, maar de ontwikkelingen in Den Haag volgen elkaar nog steeds in rap tempo op. Er wordt immers geformeerd en er moet een regeerakkoord worden gesloten. Net als in 2012 laat de nieuwe Tweede Kamer er ook deze keer geen gras over groeien. Demissionair minister Schippers (Volksgezondheid) is vrijwel direct begonnen aan een verkenning met de vraag welke partijen een coalitie kunnen vormen voor een effectief kabinet.

De verkiezingsuitslag van 15 maart maakt het formeren van een nieuwe regering ingewikkeld. Maar tegelijkertijd is het aantal opties beperkt. De VVD, het CDA en D66 zijn min of meer tot elkaar veroordeeld. Zij moeten op zoek naar een vierde en wellicht zelfs een vijfde partner om een meerderheid te kunnen vormen. Sinds 1973 is dat niet meer voorgekomen.

Het is echter de vraag of er een meerderheidskabinet moet komen. Want een meerderheidskabinet kan eigenlijk alleen over rechts gevormd worden. En daarvoor moeten de partijen ter rechterzijde altijd een partij voor zich zien te winnen in het centrum dan wel ter linkerzijde van het centrum. VVD, CDA en D66 hebben GroenLinks of de ChristenUnie nodig. Verondersteld wordt dat de PvdA verstandig is en de oppositie opzoekt. Eerst eens goed nadenken over de vraag wat een sociaaldemocratische partij in deze tijd nog kan betekenen.

Tijdens het schrijven van deze bijdrage was fase 1 van de kabinetsformatie net afgerond. In het Kamerdebat op 28 maart is Schippers formeel aangewezen als formateur. Haar niet geringe opdracht: smeed een coalitie van VVD, CDA, D66 en GroenLinks.

Na de verkiezingen in 2012 was de kabinetsformatie in minder dan twee maanden rond. Deze keer heeft men geen haast. Zorgvuldigheid boven snelheid. Nu al is met de acht (twee per fractie) onderhandelaars afgesproken dat er een pauze wordt ingelast. De laatste week van april en de eerste week van mei gaat de Kamer met vakantie.

De informateur hoopt dat de besprekingen voor de zomer succesvol zijn afgerond, maar houdt ook met heel andere scenario's rekening. De formatie gaat deze keer sowieso langer duren dan in 2012.

Een liberaal/christelijk/groen kabinet?

Het is een primeur dat serieus wordt overwogen om de ecologische component van de Nederlandse politiek, GroenLinks, mee te laten besturen. Voor het eerst is een liberaal/christelijk/groen kabinet mogelijk en de tijden vragen hier met urgentie om. Bovendien zou Nederland, mits deze formatie slaagt, een (bescheiden) internationaal voorbeeld kunnen stellen, dat elders navolging zou kunnen krijgen. Daarvoor zullen alle partijen concessies moeten doen. Die opgave lijkt voor GroenLinks ingewikkelder dan voor de overige partijen. GroenLinks - de naam zegt het al - hinkt daarvoor te veel op twee gedachten. Dit is een weeffout die GroenLinks al 27 jaar in een, vaak zelf gekozen, hybride isolement opsluit. Ecologie is namelijk noch links, noch rechts. Bovendien is de huidige politieke situatie niet te vergelijken met die van 27 jaar geleden, toen GroenLinks ontstond uit een samengaan van drie andere politieke partijen.

GroenLinks-leider Klaver liet tijdens de verkiezingen bij herhaling weten, dat zijn partij niet van plan is om een rechtse coalitie zonder meer aan de macht te helpen. Zijn voorkeur gaat uit naar een linkse coalitie. CDA-leider Buma stelde zich tijdens de campagne eerder rechts dan links van de VVD op en vond de klimaatvoorstellen van GroenLinks een gevaar voor de economie. Kortom: links- of rechtsom zullen concessies moeten worden gedaan, anders zal de formatieperiode nog geruime tijd vergen.

Zijn er alternatieven?

Dat GroenLinks of de ChristenUnie nodig is voor een meerderheidskabinet is wellicht een lichtpuntje. De combinatie VVD, CDA en D66 stelt immers niet gerust als het gaat om de noodzakelijke investering van het milieubeleid en de overgang naar het gebruik van duurzame vormen van energie. De urgentie van dit onderwerp illustreert hoe moeilijk het zal worden een meerderheidskabinet te vormen. Want milieu- en energiebeleid zijn slechts twee voorbeelden uit een hele verzameling onderwerpen, waarvan niet gemakkelijk aan te geven is hoe deze partijen tot werkbare compromissen kunnen komen.

Met GroenLinks als vierde partij zal de grens van 75 zetels ruim gepasseerd worden. Dat is belangrijk, aangezien een kabinet met zoveel partijen niet zit te wachten op één individueel Kamerlid dat zich onttrekt aan de fractiediscipline. Dat numerieke overwicht in de

Tweede Kamer pleit voor deze combinatie. Maar de ideologische verschillen tussen VVD, de grootste partij en GroenLinks zijn enorm. Zo'n kabinet kan snel in de problemen komen over een conflict met betrekking tot bijvoorbeeld immigratie of integratie. CDA en D66 kunnen die kloof nauwelijks overbruggen, laat staan GroenLinks.

Een mogelijkheid om GroenLinks buiten de formatie te houden is om steun te vragen van de stabiele en als betrouwbaar bekend staande ChristenUnie. Die partij heeft de afgelopen jaren een relatie met premier Rutte opgebouwd. De ChristenUnie en het CDA zaten bovendien al eens eerder samen in een kabinet. De combinatie met D66 ligt ingewikkelder, maar over zaken als bijvoorbeeld "voltooid leven" hoeven niet per se harde afspraken in een regeerakkoord te worden gemaakt. De onderhandelingen over een nieuw kabinet gingen onder een uniek gunstig economisch gesternte van start. Niet eerder in de politieke geschiedenis na de Tweede Wereldoorlog kon een formatie rekening houden met een flink begrotingsoverschot in de volledige reguliere kabinetsperiode.

De beoogde vier (of vijf) coalitiepartijen (VVD, CDA, D66, GL en CU) zijn het echter wat klimaat en duurzame energie betreft volstrekt oneens. De laatste drie willen niet alleen af van steenkool, maar ook van olie en gas. De ChristenUnie wil dat zelfs binnen één generatie realiseren. Maar als we nu al ruim 25 jaar bezig zijn met werken aan en praten over duurzame energie, met als resultaat dat we nu nog geen 6% van onze energie uit niet-fossiele bronnen halen, is het dan realistisch te denken dat we binnen één generatie de overige 94% halen?

Door de mogelijke overschotten kan de komende jaren geld worden vrijgemaakt voor een aantal wensen die al langer binnen vrijwel de gehele politiek leven. Hervorming van het belastingstelsel staat voorop. Maar ook op dit punt hebben de partijen die nu onderhandelen geheel verschillende wensen. Gedeelde wens is wel de lasten op arbeid te verlagen. Maar bijvoorbeeld GroenLinks wil dat vooral doen door milieuheffingen drastisch te verhogen. In principe is er ook geld om een of meerdere kolencentrales te sluiten; de grote wens van D66 en GroenLinks. Naar het oordeel van de andere be-

oogde partners is GroenLinks een partij die met het verhogen van de belastingen, de economie en de maatschappij in een ongezond tempo wil "vergroenen". Dat laatste is ook een speerpunt van D66, maar niet door de lasten extreem te verzwaren. Zowel VVD als het CDA en D66 wensen lastenverlichting. Kortom: grote verschillen.

Het lijkt daarom raadzaam om ook de vorming van een minderheidskabinet te overwegen. In het algemeen schrikken politici voor die mogelijkheid terug. Maar het nu demissionaire kabinet Rutte heeft duidelijk gemaakt dat zo'n coalitie wel degelijk effectief en succesvol kan zijn. De noodzakelijke voorwaarde is alleen een parlement van goede wil. Dat het niet slechts uit is op nieuwe verkiezingen door het kabinet zo snel mogelijk ten val te brengen.

Mijn stellige indruk is dat aan die voorwaarde in de Tweede Kamer in nieuwe samenstelling kan worden voldaan. Niet alles hoeft verloren te zijn als niet direct een werkbare meerderheid te vinden is.

Klimaat

Bij de afgelopen verkiezingscampagne heeft Den Haag niet de indruk gegeven overtuigd te zijn van de urgentie van het klimaatprobleem. Vaak is gezegd en geschreven dat deze verkiezingen over de Nederlandse identiteit gingen. Tot duidelijke antwoorden kwam het niet. Partijen etaleerden vooral hun onmacht om tot een sluitend antwoord te komen op de vraag naar de Nederlandse identiteit. Nu de campagne ten einde is, blijft daarover een onbevredigend gevoel bestaan. Vooral omdat het onderwerp kennelijk dermate belangrijk is, dat andere onderwerpen er door ondersneeuwd. Allerlei thema's kwamen voorbij, maar het woord klimaat viel in de campagne niet of nauwelijks. En dat terwijl Nederland zich via ondertekening van het akkoord van Parijs wel degelijk verplicht heeft tot forse ingrepen in met name de energievoorziening. De noodzakelijke overgang naar duurzame energiebronnen zal van een nieuw kabinet een uiterste inspanning vragen. En dat zonder dat de daarmee gepaard gaande politieke keuzes in de campagne aan de kiezer zijn voorgelegd.

(wordt vervolgd)

Voor u gelezen

Eerste koekoeken druppelen Nederland binnen

(Vogelbescherming Nederland)

4 april 2017 – De laatste week van maart zijn de eerste koekoeken teruggekeerd in Nederland. Maar het waren er nog slechts een paar. Het is de voorhoede van de grote groep van meer dan 10.000 koekoeken die de komende weken in ons land zullen arriveren. Tegen de tijd dat u dit leest zal hun aantal zeker flink zijn toegenomen ook al zou mogelijk koud weer een rem daarop kunnen zijn.

Ze druppelen langzaam binnen. Afgelopen week werden er dagelijks een of twee koekoeken in Nederland gezien of gehoord. Zondag steeg het aantal waarnemingen op Waarneming.nl naar negen. Langzaam zal dat aantal de komende week toenemen. Dit is de kleine, dappere voorhoede van vroege aankomers. Het merendeel van de koekoeken is echter nog onderweg of zit nog helemaal diep in Afrika om zich voor te bereiden op de gevaarlijke oversteek van de Sahara. Omdat 2017 door Sovon Vogelonderzoek en Vogelbescherming Nederland is uitgeroepen tot 'Jaar van de Koekoek' volgen we de koekoek dit jaar met extra veel belangstelling. Hoeveel komen er dit jaar terug en hoe snel komen ze terug?

De tocht van de koekoeken is live te volgen via Britse vogels die voor onderzoek zijn uitgerust met een minuscule satellietzender (<https://www.bto.org/science/migration/tracking-studies/cuckoo-tracking>) Een koekoek (Selborne) is al overgestoken naar Europa en bevindt zich in Noord-Spanje. Maar alle andere vogels zijn nog in West-Afrika en bereiden zich voor op de loodzware tocht over de Sahara. Het geeft meteen aan dat de koekoeken die al wel in West-Europa en in Nederland zijn gearriveerd, echt de vroege vogels zijn. Een kleine, snelle en fitte voorhoede. De duizenden andere koekoeken volgen de komende weken.

Meld koekoeken het hele jaar!

2017 is door Sovon en Vogelbescherming uitgeroepen tot 'Jaar van de Koekoek' (Bron: Jankees Schwiebbe). Hierover kon u in het vorige Het Groene Blad een artikel lezen. In het 'Jaar van de Koekoek' probeert Sovon kennishiaten omtrent de koekoek in beeld te krijgen. Vogelbescherming Nederland roept daarom iedereen op om dit jaar alle waarnemingen van een koekoek het hele zomerseizoen door te geven via Waarneming.nl. Degene die de eerste koekoek op Waarneming.nl plaatst mét fotografisch of geluidsbewijs wordt in dit bijzondere jaar beloond met het fenomenale fotoboek 'Koekoek, beeld van een onverwachte gast'. Maar uiteraard zijn alle waarnemingen dit jaar van belang. Van vroege aankomers tot late vertrekkers. En mocht je het geluk hebben in de zomer een jonge koekoek te zien in het veld, probeer dan te ontdekken welke vogel de waardvogel is, ofwel de gastouder, van de koekoek en geef het alsjeblieft door!

Retouradres: Weverweg 7, 6961 KM Eerbeek

Vrijdag 12 mei

Vleermuizenexcursie bij Huis te Eerbeek

Aanvang: 21:15 uur
Locatie: parkeerplaats bij de Korenmolen
Gidsen: Herman Heskamp en Chris Holtslag

Zondag 14 mei

Fotowandeling

Aanmelden via website

Donderdag 18 mei

Vierseizoenenwandeling in Leusveld

Aanvang: 9.30 uur
Locatie: parkeerplaats Rhienderensestraat

Maandag 22 mei

Coördinatorenoverleg

Aanvang: 20.00 uur
Locatie: BHV-gebouw, Kloosterstraat 21, Eerbeek

Zaterdag 20 mei

Voorwandelen in Loenermark

Aanvang: 9.00 uur
Eerste gids: Chris Holtslag
Overige gidsen: Jan Coenraads, Sandra Omlo en Mies Metselaar

Zondag 21 mei

Publieksexcursie in Loenermark

Thema: Zintuigen
Start: 14.00 uur
Locatie: Parkeerplaats bij schaapskooi aan Droefakkers in Loenen

Zaterdag 17 juni

Voorwandelen in Loenen

Aanvang: 9.00 uur
Eerste gids: Jan Loonstra
Overige gidsen: Hilda Stoltenborg, Gerard Nijhof en Mies Metselaar

Zondag 18 juni

Publieksexcursie in Loenen

Thema: Bloeiende planten
Start: 14.00 uur
Locatie: parkeerplaats PKN-kerk in Loenen

Woensdag 21 juni

Avondfietstocht van ± 3 uur

Start: 19:00 uur
Locatie: VSM station in Eerbeek
Gidsen: Herman Heskamp, Jan Coenraads, Bert v.c. Saag en Mart Helle

Zaterdag 8 juli

Zomeravondwandeling in Empese en Tondense hei

Aanvang: 19.00 uur
Locatie: parkeerplaats aan Hallsedijk
Eerste gids: Herman Heskamp
Overige gidsen: Joop Gerretse, Chris Holtslag en Lambert Kouwenberg.

Woensdag 19 juli

Fietstocht van ± 3 uur

Start: 13:00 uur
Locatie: NS-station in Brummen
Gidsen: Jan Groenhof, Herman Heskamp, Jan Loonstra en Sandra Omlo

Alle excursies duren ongeveer twee uur, tenzij anders aangegeven.